

1336

Algú

(ALDC, VIII, 1945. *Algú*)

El contingut d'aquest pronom, “alguna persona, una persona qualsevol indeterminada” (*DIEC*), s'expressa majoritàriament per *algú*, procedent del llat. vg. *AL(I)CŪNUS (< ALĪQUIS + ŪNUS), cognat del cast., port. i gall. *algún*; es documenta des del s. XIII, convivint amb *alcú*, var. fonètica paral·lela a l'oc. *alcun/aucun*, fr. *aucun* ‘ningú’. Aquestes formes amb -C- (i no amb -g-) i l'alternança en cat. *alcú/algú*, aquesta generalitzant-se a partir del s. XV, fa pensar que *alcú* seria el resultat primerenc convertit aviat amb *algú* per contacte amb el seu antònim *negú/nigú* on la -C- en posició intervocàlica (NEC UNUS) s'havia sonoritzat. A notar els escassos *u* 165, 166 (f. *una* 165), els resultats perifràstics *algú atre* 141, *un o altre* 133 (*un o atre* 141), *alguna persona* 119 i la interferència cast. *alguno*. *Dingú* 41, usat en frases interrogatives (“Que hi ha *dingú*?”), és una var. de *ningú*, a través de *nengú*, per dilació de la

nasal de *negú(n)* (< NEC UNUS ‘no un’) o del femení *neguna*, amb atracció de *ni*, *ningú*, i, per dissimilació de nasals, *dingú* (i potser per major freqüència de *d-* inicial [*DECat*]) (cf. mapa 1173).

Un altre sinònim tradicional, mantingut en mall. i men., és *qualcú* (cf. fr. *quelqu'un*, it. *qualcuno*), format de *qualque* (< *qual que* ‘qualsevol que’) i *u(n)*, que presenta la var. *colcú* 70-72, 74, 75, 77, 79, per monoftongació de *qua-* > *co-*, com *colque* ‘qualque’, *coranta* ‘quaranta’, etc. Tenen identitat d'origen, però són manlleus l'alg. *callquiú* 85, del logudorès *kalikiúmu*, i *calcús*, de l'oc. *quaucús* (Mistral), amb les var. *colcús* 13, 14 i *calcú* 10-12, 15, amb eliminació de -s per haver estat interpretat com a plural.

Són mots normatius *algú*, des del *DG_I*, 1932; *qualcú*, des del *DIEC_I*, 1995.

